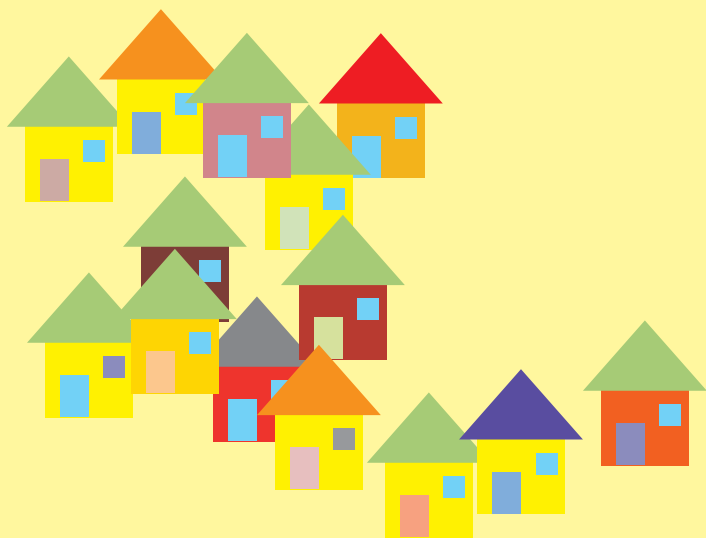

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

مهارت‌های اجتماعی - اقتصادی

پایه نهم
دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای

وزارت آموزش و پرورش

سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

■
برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان‌بخشی
گروه برنامه‌ریزی آموزشی و درسی دوره اول و دوم متوسطه حرفه‌ای
نام کتاب: مهارت‌های اجتماعی - اقتصادی - پایه نهم دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای - کد ۵۹۰۷۱

■
مؤلفان (اصلاح و بازنگری): مانیا پدیدار، مهری کریمیان، فریده رئیسی ماکیان

ویراستار: زهره خداجوی

مدیر امور فنی و چاپ: احمدرضا امینی

آماده‌سازی: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران - خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ - دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب سایت: www.chap.sch.ir

امور فنی و آماده‌سازی: زهرا محمد نظامی

امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی، ناهید خیام‌باشی

■
عکاسان: هاتف همایی، حمیدرضا همتی، سید مهدی صفوی، محمد ابراهیم مهراسبی،

فرهاد یداللهی‌نژاد، عرفان دادخواه

تصحیح: سپیده ملک ایزدی

طراح جلد: طاهره حسن زاده

مدیر هنری، طراح گرافیک و صفحه‌آرا: حسین وهابی

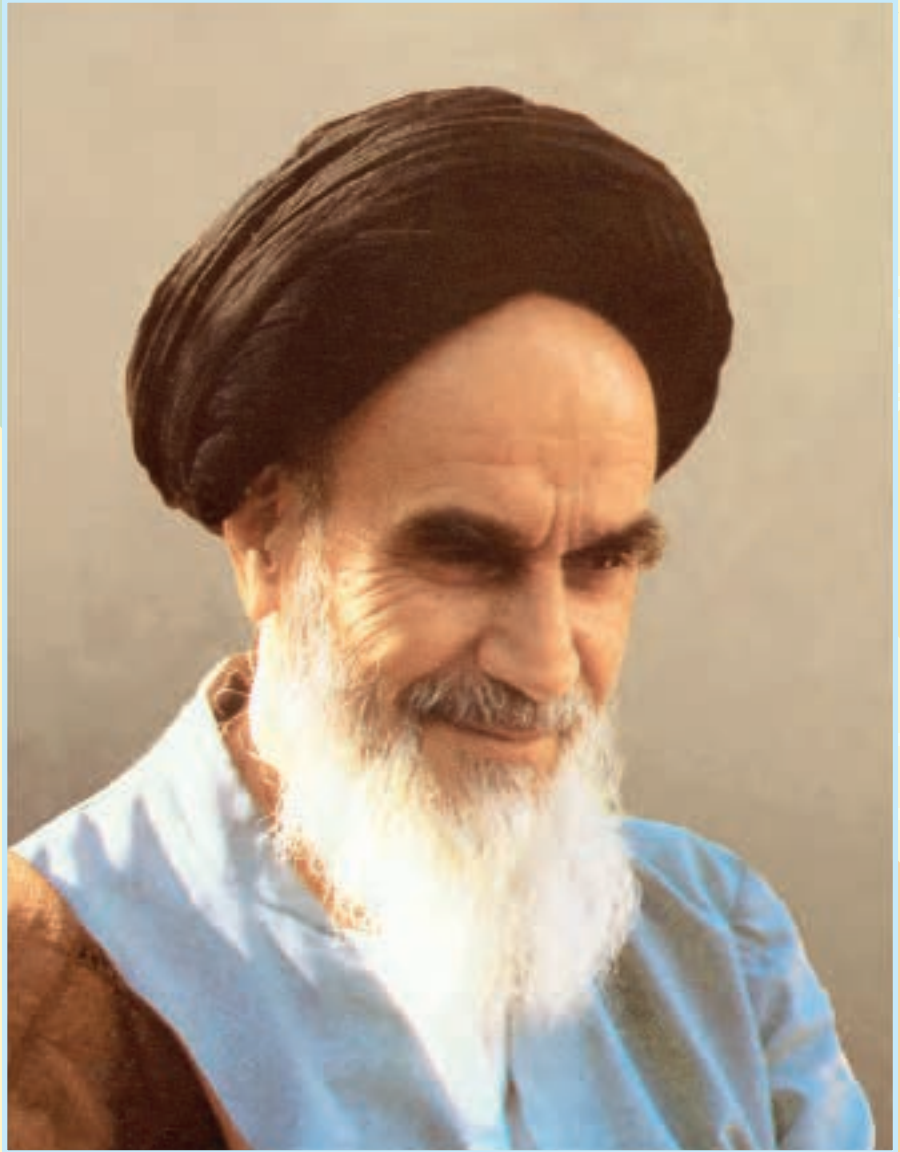
■
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج -

خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵ - دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

سال انتشار: ۱۴۰۲

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

شابک: ۹۶۴-۰۵-۱۶۹۶-۱

باسمه تعالی

فرایند تولید برنامه‌ی درسی مجموعه
فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که
تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین،
اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم و هماهنگ با غایت و اهداف نظام
تعلیم و تربیت رسمی سامان‌دهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی
درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و
توان‌مندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به‌کارگیری
شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر
فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرارگیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه
درسی ضمن تأکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه‌ساز
دست‌یابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توان‌مندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.
امید است این محتوا در تحقق اهداف موثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند
فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.
این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های
تالیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی تمامی این عزیزان و همکاران سازمان پژوهش و
برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم.
در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود
را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نمایند.

معاون وزیر و رئیس سازمان
آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با همکاران گرامی

یکی از مهمترین وظایف آموزش و پرورش کمک به جامعه پذیری دانش آموزان است. هدف اصلی از تدریس درس مهارت های اجتماعی - اقتصادی این است که افراد علاوه بردانش و مهارت های تخصصی خود، از نظر اجتماعی نیز مطلوب باشند. رفتار خود را با الگوهای رفتاری و ارزش های متداول و مورد احترام جامعه وفق دهند.

در تدریس کتاب حاضر «حفظ مطالب کتاب و بازگویی طوطی وار آن» هدف نیست بلکه دانش آموزان باید ارزش ها، هنجارها و مهارت های اجتماعی را یادگیرند، تا قادر باشند رفتار مناسبی را در جامعه از خود بروز دهند.

جهت رسیدن به اهداف فوق سرفصل های زیر در نظر گرفته شده است :

خانواده ، مدرسه، اجتماع، تدبیر منزل، اطلاع رسانی ، محیط زیست ، مشاغل و جغرافیای بومی و اقتصادی و تعلیمات مدنی

برای آشنایی با ساختار کتاب و همچنین تدریس موفق نظرهمکاران محترم را به نکات زیر جلب می نمایم:

- در ابتدای بعضی از دروس جهت ایجاد انگیزه و برانگیختن حس کنجکاوی دانش آموزان تصاویر یا متن داستانی ارائه شده است.

- متن درس ها انشایی روان و مناسب با توانایی ذهنی و سن دانش آموزان دارد و موضوعات برگرفته از واقعیات زندگی و نیازهای روزمره آن هاست .

- برخی از درس ها تحت عنوان «آیا می دانید که» مطرح گردیده است و ارزشیابی نمی گردد.
- برای ارزشیابی در پایان درس ها پرسش هایی تحت عنوان «فکر کنید و پاسخ دهید» مطرح شده است .
- جهت ارزشیابی تئوری و عملی تمرینات متنوعی در نظر گرفته شده که هدف تثبیت و تعمیم یادگیری است .
- برای کاربردی کردن موضوعات درسی، فعالیت هایی در متن درس ها (در قالب؛ محتوا، عکس، مثال و ...) پیش بینی گردیده و ضروری است به صورت عملی توسط دانش آموزان اجرا گردد.
- محتوای کتاب براساس تجربیات قبلی دانش آموزان طراحی شده است.
- محتوای آموزشی بر انواع فعالیت های یادگیری اعم از فعالیت های داخل کلاس درس یا خارج از آن تأکید دارد و سعی شود تجارب دانش آموزان در شرایط واقعی انجام گردد.
- ارزشیابی بصورت مستمر و پایانی صورت می گیرد.
- استفاده از روش های نوین تدریس که براساس فعالیت دانش آموزان است مانند: روش حل مسئله، اکتشافی، نمایشی، ایفای نقش، مشارکتی، گردش علمی، تجربی و مشاهده ای در تدریس این درس بسیار مفید است و می توان در عین حال از چند روش به صورت تلفیقی استفاده کرد.
- مطالعه کتاب راهنمای معلم به کلیه همکاران گرامی توصیه می گردد.

توصیه های مهم :

- در انجام فعالیت های خاص (بازدید، خرید، آشپزی، نظافت و...) به منظور کسب مهارت باید اصول کلی ایمنی ، بهداشتی و پیشگیری از حوادث مدنظر مربیان عزیز قرار گیرد.
- سازماندهی فعالیت ها به گونه ای باشد که تمام دانش آموزان در فعالیت ها شرکت داده شوند.
- در مواردی که نمی توان دانش آموز را در موقعیت واقعی قرارداد بهتر است از روش مدل سازی و یا نمایش فیلم و عکس استفاده شود.
- از آنجایی که کتاب برای کلیه دانش آموزان با وجود تفاوت های فرهنگی اجتماعی، اقتصادی بصورت یکسان تألیف گردیده است. لزوماً دارای محدودیت هایی در ارائه مطلب می باشد، لذا مربیان عزیز در تدریس برخی از مفاهیم براساس خصوصیات منطقه ای تدریس نمایند و در صورت نیاز از سایر کتاب های کمک آموزشی استفاده کنند.
- امید است با تلاش و کوشش معلمان دلسوز این جریان راه تکامل را ببیماید.

فهرست

فصل اول / خانواده

- ۱۰ ..... درس اول: هم یاری در خانواده
- ۱۴ ..... درس دوم: مراقبت از کودک

فصل دوم / تدبیر منزل

- ۲۲ ..... درس سوم: تغذیه و آشپزی
- ۳۰ ..... درس چهارم: پذیرایی در جشن عروسی
- ۳۶ ..... درس پنجم: پرداخت قبض
- ۴۲ ..... درس ششم: وام

فصل سوم / مدرسه

- ۴۸ ..... درس هفتم: رفتار شایسته
- ۵۲ ..... درس هشتم: راه حل مناسب
- ۵۶ ..... درس نهم: ایمنی در محیط کار

فصل چهارم / اطلاع رسانی

۶۴ ..... درس دهم: وسایل ارتباط جمعی

فصل پنجم / محیط زیست

۷۲ ..... درس یازدهم: محیط زیست

فصل ششم / مشاغل

۸۰ ..... درس دوازدهم: شغل آینده‌ی من

۹۰ ..... درس سیزدهم: هنرهای دستی

فصل هفتم / تاریخ

۹۶ ..... درس چهاردهم: روزهای مهم

۱۰۰ ..... درس پانزدهم: راه شهیدان

۱۰۲ ..... درس شانزدهم: آزادی خرمشهر

فصل هشتم / حکومت

۱۰۶ ..... درس هفدهم: اجرای قانون

فصل اول

خانواده

درس اول هم‌یاری در خانواده

چند روزی بود که خانوادۀ محسن به خانۀ جدیدی اسباب‌کشی کرده بودند. پیش از این آن‌ها در یک خانۀ اجاره‌ای زندگی می‌کردند.

پدر محسن با قرض گرفتن مبلغی از بانک به صورت وام، توانسته بود این خانه را خریداری کند.

آن‌ها بسیار خوش حال بودند، زیرا از مدّت‌ها پیش سعی داشتند با پس‌انداز کردن مقداری از درآمدهای خانۀ بخرند.

خانوادۀ محسن پس از مدّت کوتاهی که به خانۀ جدید خود اسباب‌کشی کردند، با محله‌ی جدید و افراد آن آشنا شدند. محسن نیز با پسرهای همسایه دوست شد و گاهی با آن‌ها، در پارک محله‌شان بازی می‌کرد. روزی محسن نزد پدر رفت و گفت: «پدرجان، قرار است در پارک محله، یک مسابقه‌ی دوچرخه‌سواری برگزار شود. می‌خواهم از شما خواهش کنم برای من یک دوچرخه بخرید، تا من هم بتوانم در این مسابقه شرکت کنم.» پدر کمی فکر کرد و گفت: «پسر، همان‌طور که می‌دانی ما تازه خانۀ خریدۀ ایم، و مقدار زیادی از درآمدهایمان برای پرداختن وام به بانک صرف می‌شود. بنابر این، همه‌ی ما باید در بسیاری از هزینه‌های زندگی صرفه‌جویی کرده و مدّتی این سختی‌ها را تحمل کنیم. تو هم می‌توانی در این کار به ما کمک کنی.» محسن با شنیدن صحبت‌های پدر ناراحت شد، اما، در باره‌ی آن فکر کرد. او با خود گفت: من چگونه می‌توانم به خانوادۀ کم‌کمکنم؟

پس از مدّتی او به این نتیجه رسید که بهتر است از خریدن دوچرخه صرف‌نظر کند.

به این ترتیب او توانست با گذشتن از خواسته‌ی خود، با افراد خانوادۀش همکاری کند.

محسن از این تصمیم خود خوش حال شد. او احساس کرد که داشتن دوچرخه، برایش خیلی مهم نیست.

فردای آن روز، محسن به پارک رفت و برای شرکت در مسابقه‌ی دو ثبت نام کرد. با این کار، محسن به خانواده‌ی خود نشان داد که بزرگ شده است و می‌تواند نقش مهمی در هم‌یاری و کمک به خانواده داشته باشد.

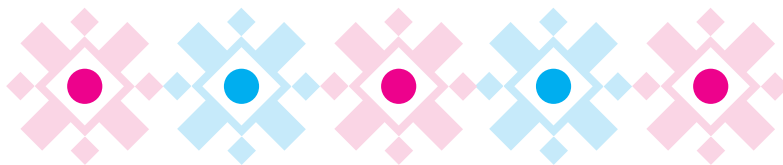

فکر کنید و پاسخ دهید ؟

- ۱- خانواده‌ی محسن چگونه توانسته بودند خانه‌ای بخرند؟
- ۲- چرا محسن نمی‌توانست در مسابقه‌ی دوچرخه‌سواری شرکت کند؟
- ۳- چرا پدر محسن نمی‌توانست برای او دوچرخه بخرد؟
- ۴- محسن چگونه نشان داد که بزرگ شده است؟
- ۵- دو مورد از هم‌پاری در خانواده را نام ببرید.

فعالیت های تکمیلی

- ۱- جمله‌های زیر را بخوانید و در جای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.
من قبل از هر تصمیمی، خوب فکر .....
من در مقابل مشکلات، عصبانی .....
من به هنگام مشکلات مالی در خانواده، از خواسته‌های خود .....
من می‌توانم با تحمل سختی‌ها، بر مشکلات ..... شوم.
من هنگام حل مشکلات، با اعضای خانواده‌ی خود .....

۲- چنانچه در خانواده‌ی شما مشکلی پیش بیاید که نیاز به صرفه‌جویی باشد، شما کدام یک از موارد زیر را انجام می‌دهید. علامت بزنید.

.....	با دادن مقداری از پول توجیبی خود، به خانواده کمک می‌کنم.
.....	از خریدن لباس و کفش اضافی صرف‌نظر می‌کنم.
.....	کم‌تر به سینما می‌روم.
.....	به‌جای تاکسی، از اتوبوس استفاده می‌کنم.
.....	طی تعطیلات تابستان کار می‌کنم تا بتوانم از دست‌مزد خود به خانواده کمک کنم.
.....	از کیف و لوازم‌التحریر سال قبل استفاده می‌کنم.
.....	بعضی از کارهای تعمیراتی خانه را خودم انجام می‌دهم.
.....	در مصرف آب، برق، گاز و تلفن صرفه‌جویی می‌کنم.
.....	در خانه کارهای هنری و دستی انجام می‌دهم و آن‌ها را می‌فروشم.

۳- آیا تا کنون در خانواده‌ی شما مشکلی پیش آمده است که نیاز به هم‌یاری اعضای خانواده باشد؟ آن را به‌صورت خاطره بنویسید.

.....

.....

.....

.....

۴- فرض کنید یکی از اعضای خانواده شما که سالمند است، بیمار شده و نیاز به کمک‌های خاصی دارد. شما در نگهداری از او چگونه با سایر اعضای خانواده هم‌یاری می‌کنید؟

.....

.....

درس دوم

مراقبت از کودک

خانم و آقای سعادت کارمند اداره‌ی مخابرات هستند. آن‌ها برای انجام یک مأموریت اداری به سفر یک روزه رفتند.

در غیاب آن‌ها فرزندان‌شان، لیلا و رضا به کارهای خانه رسیدگی کردند و از خواهر کوچک‌ترشان، سحر نیز مراقبت می‌کردند.

در آن روز لیلا صبح زود از خواب برخاست. وقتی که مشغول انجام کارهای روزانه بود، سحر نیز بیدار شد و شروع به گریه کرد.

لیلا با لبخند کنار سحر رفت و او را در آغوش گرفت و متوجه شد که سحر جایش

را خیس کرده است، بنابراین

لباس‌های او را عوض کرد.

سپس دست و صورت او

را شست و از رضا

نیز خواست

تا شیشه‌ی شیر خواهر کوچک‌ترش را آماده کند.

لیلا قبل از این که شیشه‌ی شیر را به سحر بدهد، ابتدا گرمی شیر را روی دستش امتحان کرد و سپس آن را به خواهرش داد.

لیلا از برادرش خواهش کرد تا هنگامی که سحر مشغول خوردن شیر است، مواظب او باشد تا خودش بتواند به سایر کارهای منزل رسیدگی کند.

هنگام ظهر، لیلا غذای مخصوص سحر را که نوعی سوپ بود، به او داد. رضا هم بعد از این که سحر را خواباند، با لیلا مشغول صرف نهار شد. آن روز عصر، لیلا و رضا مقداری آب میوه همراه با بیسکویت به سحر دادند. سپس در حیاط با او توپ‌بازی کردند و برایش شعرهای کودکانه خواندند. سحر نیز همراه آن‌ها دست می زد و می‌خندید. هنگامی که،

خانم و آقای سعادت از مأموریت بازگشتند، از دیدن چهره‌ی خندان سحر و مرتب بودن خانه، بسیار خوش حال شدند و از بچه‌ها به خاطر همکاری‌شان تشکر کردند.

?

فکر کنید و پاسخ دهید

?

- ۱- برای شیردادن به یک کودک، به چه نکته‌ای باید توجه کرد؟
- ۲- بعد از عوض کردن پوشک بچه، انجام چه کاری ضروری است؟
- ۳- چند نوع غذای مخصوص به سحر داده شد؟ آن‌ها را نام ببرید؟
- ۴- به نظر شما لیلیا و رضا چگونه با پدر و مادر خود همکاری کردند؟

آیا می‌دانید مأموریت یعنی چه؟

هرگاه فردی از طرف محل خدمت خود، برای انجام کاری به جایی دیگر، در شهر خود یا سایر شهرها فرستاده شود، می‌گوییم به مأموریت رفته است.

آیا می‌دانید در نگهداری از نوزاد به چه نکاتی
باید توجه کرد؟
رعایت نکات زیر ضروری است:

۱- تغذیه‌ی نوزاد:

اگر برای شیر دادن نوزاد از شیشه شیر استفاده
می‌شود، ابتدا نوزاد را باید در آغوش گرفت و
مطابق تصویر، شیشه را در دهان او قرارداد.

بعد از این‌که نوزاد شیر را خورد باید او را
بلند کرد، و چند بار به‌صورت ملایم به پشت او
زد تا هوای داخل معده به‌صورت بادگلو خارج
شود. این کار باعث می‌شود تا نوزاد، دُچار
دل‌درد نشود.

۲- حمام کردن نوزاد:

ابتدا باید وسایل حمام کردن و لباس نوزاد را آماده کرد. هنگام حمام کردن نوزاد، باید مواظب بود که آب وارد گوش و بینی او نشود. برای این کار باید او را مثل حالتی که در تصویر دیده می‌شود، نگه داشت.

نوزاد را باید با لیف و صابون مخصوص خودش به طور ملایم شست.

سپس نوزاد را باید آب کشید و با حوله‌ی مخصوص خودش خشک کرد و لباس‌های تمیز پوشاند. برای این که نوزاد از حمام کردن لذت ببرد باید در حین انجام این کار رفتاری ملایم و خوشایند با او داشت.

حالا شما هم می‌توانید در کلاس، با نظارت مربی خود طریقه‌ی صحیح در آغوش گرفتن، شیردادن، حمام کردن، تعویض لباس و خواباندن نوزاد را با یک عروسک تمرین کنید.

آیا می‌دانید غذای کمکی کودک چیست؟

وقتی کودک به سن شش ماهگی رسید، شیر به تنهایی برای رشد او کافی نیست و باید از غذاهای مخصوص دیگری استفاده کرد که به آن‌ها غذای کمکی می‌گویند؛ مانند: فرنی، شیربرنج، حریره بادام، سوپ و آب‌میوه برای تهیه‌ی هر کدام از غذاهای کمکی زیر از چه موادی استفاده می‌شود؟ مانند نمونه بنویسید.

غذای کمکی	مواد لازم
فرنی	شیر - آرد برنج یا نشاسته - شکر یا نبات
شیر برنج	
حریره بادام	
سوپ	

فعالیت‌های تکمیلی

۱- در آماده کردن شیشه شیر و شیردادن به کودک، غیر از رعایت درجه‌ی حرارت شیر به چه نکات دیگری باید توجه کرد.

.....

.....

.....

۲- وعده‌های غذای کمکی کودک را برای ۳ روز برنامه‌ریزی کنید و توضیح دهید.

.....

.....

.....

.....

.....

فصل دوم

تدبير منزل

درس سوم

تغذیه و آشپزی

تغذیه یکی از مهم‌ترین نیازهای انسان است. همه‌ی انسان‌ها تلاش می‌کنند تا غذایی سالم و کافی داشته باشند. تغذیه‌ی صحیح تأثیر زیادی بر سلامت جسم و روح انسان دارد. این مسئله به‌خصوص در دوران نوجوانی و جوانی، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. یک جوان باید به نوع و میزان غذایی که روزانه مصرف می‌کند، توجه کند، زیرا تغذیه‌ی مناسب در رشد، سلامت و شادابی او اثر می‌گذارد. هر نوجوانی باید بداند که از چه نوع مواد غذایی، به چه مقدار و چگونه مصرف کند. او همچنین باید در برنامه‌ی غذایی خود موادی مانند: لبنیات، گوشت، سبزیجات و میوه‌ها را به میزان کافی مصرف کند. هر کسی می‌تواند با آموختن اصول تغذیه‌ی صحیح، برای خود و خانواده‌اش مناسب‌ترین غذا را تهیه کند و از این طریق در سلامت افراد خانواده مؤثر باشد. بنابراین برای این که بتوان یک غذای سالم و مقوی تهیه کرد، در هنگام آشپزی هم، مانند سایر کارها، باید حوصله، دقت و پشت‌کار داشت.

تصاویر زیر گروه‌هایی از مواد غذایی را نشان می‌دهد که برای تغذیه صحیح مناسب است.

(برنج و نان)

(مرغ، ماهی و گوشت)

(لبنیات)

(سبزی و میوه‌ها)

آشپزی روز

امروز قرار است دانش‌آموزان کلاس سوم به کمک مربی خود آشپزی کنند. آن‌ها تصمیم دارند خوراک مرغ همراه با سیب‌زمینی سرخ‌کرده تهیه کنند.

چند نفر از دانش‌آموزان، بعضی از مواد لازم را برای تهیه این غذا آماده کرده، با خود آورده‌اند.

وقتی مربی به کلاس آمد، فهرست زیر را به تخته‌ی کلاس چسباند. دانش‌آموزان نیز آن را در دفتر آشپزی خود یادداشت کردند تا در زمان لازم بتوانند با کمک آن، این غذا را تهیه کنند.

فهرست مواد لازم برای تهیه‌ی خوراک مرغ و

سیب‌زمینی سرخ‌کرده برای ۶ نفر

مرغ: ۱ عدد

پیاز: ۱ عدد

سیب‌زمینی: ۸ عدد متوسط

روغن: به مقدار کافی

رُب گوجه‌فرنگی: ۲ قاشق غذاخوری

نمک و فلفل: به مقدار کافی

به تصاویر زیر که مراحل آماده شدن خوراک مرغ و سیبزمینی را نشان می‌دهد، توجه کنید.

آیا می‌دانید سوپ مرغ را چگونه تهیه می‌کنند؟

پس از پختن مرغ می‌توان مقداری از آب آن را کنار گذاشته، با آن سوپ مرغ درست کنیم. برای این کار کافی است که مقداری هویج، سیب‌زمینی، جعفری و... را پس از شستن و خردکردن، داخل آب مرغ بریزیم و آن را بپزیم. با این کار توانسته‌ایم یک سوپ مرغ بسیار خوش‌مزه درست کنیم.

فکر کنید و پاسخ دهید ؟

- ۱- در یک برنامه غذایی صحیح از چه موادی باید استفاده کرد؟
- ۲- برای تهیه‌ی یک غذا ابتدا چه کار باید کرد؟
- ۳- برای تهیه‌ی هر غذایی، چرا دانستن تعداد افراد مهم است؟

فعالیت های تکمیلی

- ۱- به کمک مربی خود یک نوع سالاد فصل تهیه کنید و مواد لازم آن را در زیر بنویسید.

مواد لازم برای تهیه سالاد فصل

.....

.....

.....

.....

.....

۲- نام وسایل زیر را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- دانش‌آموزان عزیز، به دو گروه تقسیم شوید. هر گروه با راهنمایی مربی، یک نوع غذای مورد علاقه‌ی خود را، که با مرغ تهیه می‌شود، انتخاب کنید. سپس مواد لازم و طرز تهیه‌ی این غذا را در جای مناسب در زیر بنویسید.

طرز تهیه‌ی

.....

مواد لازم برای تهیه‌ی

.....

شما می‌توانید مواد لازم و طرز تهیه‌ی این غذا را در دفتر آشپزی خود یادداشت کنید تا آن را فراموش نکنید.

۴- با آب مرغ پخته شده یک نوع سوپ دیگر تهیه کنید و مواد لازم و طرز تهیه آن را در دفتر آشپزی خود بنویسید.

درس چهارم پذیرایی در جشن عروسی

امروز در خانواده‌ی آقای اکبری همه خوش حال هستند و در بین آن‌ها جنب و جوش زیادی برپا است. هر کسی کاری انجام می‌دهد و همه کمک می‌کنند، زیرا جشن عروسی شیرین، دختر آقای اکبری است. او مدتی است که درسش را تمام کرده و در یک کارگاه خیاطی کار می‌کند. مریم، خواهر کوچک‌تر شیرین نیز، سخت مشغول کار است، زیرا برای تدارک مراسم عروسی به مادرش کمک می‌کند.

از چند روز قبل، مادر مریم با برنامه‌ریزی برای جشن عروسی، وظایف همه‌ی افراد خانواده را مشخص کرده است.

وظیفه‌ی مریم و چند نفر از دختران فامیل، پذیرایی و خوش‌آمدگویی به میهمانان است. آن‌ها ابتدا باید به میهمان‌ها خوش‌آمد بگویند و از آمدن آن‌ها تشکر کنند. سپس به تعارف کردن چای و شیرینی و میوه بپردازند و دقت کنند که از همه‌ی میهمان‌ها به‌خوبی پذیرایی شود. بعد از خوردن چای باید فنجان‌ها را جمع‌آوری کنند و بشویند. پیش‌دستی، کارد و چنگال‌های کثیف را بردارند

و به‌جای آن‌ها ظرف‌های تمیز بگذارند. هم‌چنین باید دقت کنند که با همه مؤدبانه صحبت کنند.

به این ترتیب مریم و سایر دختران سعی کردند به وظایف خود به‌خوبی عمل کنند و درعین حال با همه خوش‌رو و مؤدب باشند.

در پایان مراسم عروسی، مریم با این که بسیار خسته شده بود، سعی داشت که خستگی خود را نشان ندهد. رفتار مریم باعث شد تا همه‌ی اقوام و فامیل از او تعریف کنند و به مادرش به‌خاطر داشتن چنین دختر مؤدب و خوبی تبریک بگویند.

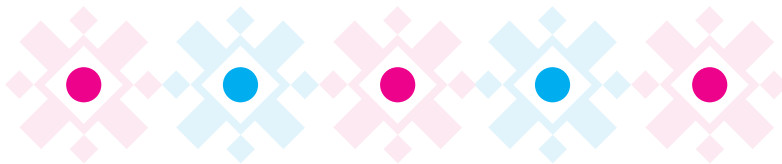
فکر کنید و پاسخ دهید ؟

- ۱- مادر برای برگزاری بهتر جشن عروسی، چگونه برنامه‌ریزی کرد؟
- ۲- وظیفه‌ی مریم در این جشن چه بود؟
- ۳- همه‌ی میهمان‌ها چرا از مریم تعریف کردند؟

فعالیت‌های تکمیلی

- ۱- جمله‌های زیر را بخوانید و در جای مناسب علامت بزنید.

غلط	صحیح	
		در برگزاری میهمانی، اعضای خانواده باید به یک‌دیگر کمک کنند.
		برگزاری میهمانی نیاز به برنامه‌ریزی ندارد.
		بعد از صرف میوه و شیرینی، نیاز به تمیز کردن ظروف نیست.
		هنگام ورود میهمان‌ها، باید به آن‌ها خوش آمد گفت.

۲- تصویرهای زیر مراحل مختلف پذیرایی از میهمان‌ها را نشان می‌دهند. به آن‌ها توجه کنید و برای هر کدام، مانند نمونه، یک عبارت بنویسید.

خوش آمدگویی به میهمان‌ها

۳- با نظارت و برنامه‌ریزی مربی خود یک میهمانی کوچک در کلاس برگزار کنید و پذیرایی از میهمان‌ها را خودتان برعهده بگیرید. پس از این کار، بنویسید که چه کارهایی را درست و چه کارهایی را غلط انجام داده‌اید.

کارهای غلط

کارهای صحیح

حالا با توجه به مقایسه‌ی کارهای صحیح و غلط خود، بنویسید که آیا توانسته‌اید از عهده‌ی انجام یک پذیرایی به‌خوبی برآیید.

.....

.....

.....

۴- آیا تاکنون در خانواده‌ی شما میهمانی بزرگی برگزار شده است؟ شما چه وظایفی در آن میهمانی به عهده گرفتید. آن‌ها را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

درس پنجم

پرداخت قبض

دانش آموزان عزیز، در این درس می‌خواهیم شما را با طرز خواندن مشخصات قبض‌های آب، برق، گاز و تلفن آشنا کنیم و روش‌های پرداخت پول این قبض‌ها را آموزش دهیم. در تصویر زیر، یک قبض برق را می‌بینید.

The image shows a sample electricity bill from the National Electric Power Company of Iran. The bill is divided into several sections:

- Header:** Includes the company name, logo, and contact information.
- Customer Information:** Name, address, and meter details.
- Table 1:** A table with 5 columns: 'مقدار پول' (Amount), 'محل اقساط' (Installment location), 'تاریخ اقساط' (Installment date), 'مبلغ اقساط' (Installment amount), and 'تاریخ پرداخت' (Payment date).
- Table 2:** A table with 2 columns: 'مقدار پول' (Amount) and 'تاریخ پرداخت' (Payment date).
- Footer:** Includes the company's name and logo.

اگر با دقت به آن نگاه کنید، متوجه می‌شوید که در بالای قبض، در سمت راست آن، نام صاحب‌خانه و در پایین قبض سمت چپ آن، مبلغ قابل پرداخت نوشته شده است. این عدد نشان می‌دهد که شما باید چه مبلغی برای مصرف برق خود بپردازید. در قسمت دیگری از قبض، مهلت پرداخت نوشته شده است؛ یعنی شما تا آن تاریخ فرصت دارید که پول برق خود را به بانک پرداخت کنید. باید مبلغ قابل پرداخت روی قبض را همراه با قبض به نزدیک‌ترین شعبه‌ی بانک برده، به صندوقدار تحویل دهید. او نیز پولی را که پرداخته‌اید در قبض ثبت می‌کند و قسمتی از قبض برق را جدا کرده، به شما پس می‌دهد. برای پرداخت قبض‌ها می‌توان از روش‌های دیگری مانند: دستگاه خودپرداز بانک‌ها، تلفن‌های ثابت و همراه نیز استفاده کرد. در این گونه پرداخت‌ها باید

به شماره‌ی شناسه قبض و شناسه پرداخت که روی قبض‌ها نوشته شده است توجه کرد. بعد از پرداخت قبض‌ها شماره‌ای به عنوان کد پیگیری توسط دستگاه خودپرداز یا تلفن ارائه می‌شود که شما باید آن را روی قبض یادداشت کرده و نگهداری کنید. شما باید این قبض‌ها را به خانه برده، در جای مشخصی نگهداری کنید تا گم نشود و در صورت لزوم بتوانید به آن‌ها دسترسی داشته باشید. باید بدانید که هر قدر در مصرف برق صرفه‌جویی کنید، همان قدر هم پول کم‌تر می‌پردازید. بنابراین شما با انجام صرفه‌جویی در مصرف برق، هم به اقتصاد خانواده و کشور کمک کرده‌اید و هم تعداد بیش‌تری از خانواده‌ها می‌توانند از نعمت برق استفاده کنند.

آیا می‌دانید چگونه می‌توان با صرفه‌جویی در مصرف برق به اقتصاد کشور کمک کرد؟ همان‌طور که می‌دانید تولید برق، کار بسیار مشکل و پرهزینه‌ای است، باید کارخانه‌های بسیاری ایجاد کرد تا برق یک کشور تأمین شود. بنابراین می‌توان با صرفه‌جویی در مصرف برق و کاهش این هزینه‌ها به اقتصاد کشور کمک کرد.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- برای هر خانه چرا قبض برق فرستاده می شود؟
- ۲- چگونه می توان پی برد قبضی که به خانه‌ی شما آمده است، قبض منزل خودتان است؟
- ۳- منظور از «مهلت پرداخت» چیست؟
- ۴- برای منزل شما چه قبض‌هایی فرستاده می شود؟
- ۵- صرفه‌جویی در مصرف برق، چه فایده‌هایی دارد؟
- ۶- قبض‌های پرداخت شده را باید در جای مشخصی نگهداری کرد؟
- ۷- صرفه‌جویی در مصرف برق چه فایده‌هایی برای خانواده و کشور دارد؟

فعالیت‌های تکمیلی

- ۱- به تصویرهای زیر نگاه کنید و نام هر قبض و مشخصات مربوط به آن را بنویسید.

نام قبض: .....

- نام صاحب .....
- مبلغ قابل پرداخت .....
- مهلت پرداخت .....

تاریخ نصب		شماره اشتراک	
۸۳/۱۷/۲۹		۸۸۷۶۳۱۴۵۰۰۰-۰	
شماره پرونده		شماره بدنه کنتور	
۱۶۱۵۲۳۴۸۷		۰	
نوع کاربری		نوع صورتحساب	
خانگی		تک‌بخش	
تعداد واحد مسکونی		تعداد واحد غیر مسکونی	
۶		۰	

تاریخ قبلی	تاریخ فعلی	رقم مصرفی کنتور	رقم قبلی
۱۳۸۸۲	۱۳۱۱۱	۸۸۷۰۷۷۰۲	۸۸۶۰۷۷۰۱۸
مدت مصرف (روز)		مصرف این دوره (لیتر)	
۴۷ روز		۲۲۸۰۰۰	
نرخ هر متر مکعب		میانگین مصرف ماهانه (لیتر)	
۲۴۲۵۵		۲۴۲۵۵	
وضعیت کنتور		مصرف مجاز (لیتر)	
در صورت استفاده از الگوی مصرف		۱۸۸۰۰۰	

آب به‌شماره	مازاد الگوی مصرف
۹۹۵۰۷	۳۳۰۱۲
تجمه ۲	تجمه ۳
۹۳۰۸	۱۷۷۶۵۱
مهلت پرداخت	مبالغت بر ارزش افزوده
۵۱۷۲	-۳۴۰
بهای فصلی	بهای فصلی
۰	۲۱۱
آبونمان آب	تاریخ صدور
۳۰۵۵۰	۸۸/۰۲/۲۰
شماره پرداخت	شماره قبض
۵۲۲۷۱۵۴۶	۷۵۲۶۴۹۲۵۳۵۸۵۶
مهلت پرداخت	مبلغ قابل پرداخت
۸۸/۰۲/۲۸	۱۷۷۰۰۰

۲۷۲۵۳

کد پستی: ۳۲۱۷۸۷۱۸۷۱۸۷۱	شماره ملی: ۲۷۲۵۳	مهلت پرداخت: ۸۸/۲/۱۰	صورتحساب از تاریخ: ۸۷/۱۱/۱	تا تاریخ: ۸۸/۱/۱
------------------------	------------------	----------------------	----------------------------	------------------

شرکت گازی: جوادیان مارلیک فازیگ خیرنیان خیرستوب
شماره ۴ همکف

دوره: ۳۲	شماره تلفن: ۶۲۷۸۹۳۶	تاریخ تحویل به پست: ۸۸/۱/۲۶	کنترل: ۱	شماره شناسایی: ۶۲۷۸۹۳۶	صورتحساب تا تاریخ: ۸۸/۱/۱
کنترل: ۱	مبلغ قابل پرداخت: ۴۳۳۰۰۰	مبلغ هر پاشی: ۷۳۳ × ۴۴/۷	کنترل: ۶	مبلغ قابل پرداخت: ۴۳۳۰۰۰	ریال

چهارمیدوسی و سه هزار

شماره قبض: ۴۳۳۰۰۰	شماره پرداخت: ۴۳۳۰۰۰
شماره قبض: ۳۲۱۷۸۷۱۸۷۱۸۷۱	شماره پرداخت: ۳۲۱۷۸۷۱۸۷۱۸۷۱

تلفن: ۱۱ شبانه روز آماده دریافت اخبار سرتق و اراندل و اوباش نزاع و درگیری قتل خرید و فروش مواد مخدر و تصادفات ارزشی از شهروندان می باشد.

نام صاحب .....
 مبلغ قابل پرداخت .....
 مهلت پرداخت .....

نام قبض: .....

<p>شماره پرداخت: ۲۸۲۰۸۱۹</p> <p>شماره قبض: ۵۸۶۰۰۲۰۱۲۲۱</p> <p>مبلغ به حروف: سیصد و هشتاد و سه هزار ریال</p> <p>شماره سری: ۰۸۱۹۲</p> <p>شماره اشتراک: ۲۰۲۰۱۰۵۸۶۰۰۲۱۴</p> <p>مهلت پرداخت: ۲۸۲۰۰۰</p> <p>کد قبض: ۰۰</p>	<p>تاریخ فرابت پیشین: ۸۷/۱۱/۱۵</p> <p>تاریخ فرابت فعلی: ۸۸/۱/۲۲</p> <p>رقم پیشین شمارگر: ۱۲۴۱۵۷</p> <p>رقم فعلی شمارگر: ۱۲۷۵۹۵</p> <p>تاریخ صدور قبض: ۲۲۸</p> <p>شماره اشتراک: ۲۰۲۰۱۰۵۸۶۰۰۲۱۴</p> <p>شماره سریال: ۰۱۰۱۲۳۷۹</p> <p>شماره برنده: ۰۸۵۲۵۱۲</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th>ماه</th> <th>سال</th> <th>مبلغ</th> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۱۰-۱</td> <td>۱۵۲۲</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۸-۸</td> <td>۸۷۸</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۵-۲</td> <td>۵۲۶</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۲-۱</td> <td>۲۷۱</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۲-۰</td> <td>۲۲۰</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۱-۱</td> <td>۶۱۷</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۱-۰</td> <td>۱۸۶۸</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۰-۵</td> <td>۲۰۵</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۰-۱</td> <td>۳۳۹۲</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۰-۰</td> <td>۲۱۷۲</td> </tr> <tr> <td>۸۷</td> <td>۰-۰</td> <td>۲۵۲۲</td> </tr> <tr> <td colspan="2">مجموع مطالبات</td> <td>۱۵۶۱</td> </tr> <tr> <td colspan="2">مجموع پرداخت</td> <td>۱۲۲۵</td> </tr> </table>	ماه	سال	مبلغ	۸۷	۱۰-۱	۱۵۲۲	۸۷	۸-۸	۸۷۸	۸۷	۵-۲	۵۲۶	۸۷	۲-۱	۲۷۱	۸۷	۲-۰	۲۲۰	۸۷	۱-۱	۶۱۷	۸۷	۱-۰	۱۸۶۸	۸۷	۰-۵	۲۰۵	۸۷	۰-۱	۳۳۹۲	۸۷	۰-۰	۲۱۷۲	۸۷	۰-۰	۲۵۲۲	مجموع مطالبات		۱۵۶۱	مجموع پرداخت		۱۲۲۵
ماه	سال	مبلغ																																										
۸۷	۱۰-۱	۱۵۲۲																																										
۸۷	۸-۸	۸۷۸																																										
۸۷	۵-۲	۵۲۶																																										
۸۷	۲-۱	۲۷۱																																										
۸۷	۲-۰	۲۲۰																																										
۸۷	۱-۱	۶۱۷																																										
۸۷	۱-۰	۱۸۶۸																																										
۸۷	۰-۵	۲۰۵																																										
۸۷	۰-۱	۳۳۹۲																																										
۸۷	۰-۰	۲۱۷۲																																										
۸۷	۰-۰	۲۵۲۲																																										
مجموع مطالبات		۱۵۶۱																																										
مجموع پرداخت		۱۲۲۵																																										

عدم پرداخت مبلغ موجب قطع گاز خواهد شد.

مشترک گازی: جوادیان است در مصرف گاز طبیعی صرفه جویی نماید. علنا در صورت کاهش مصرف، متوجه افزایش شما کاهش خواهد یافت. اما میباید که پرداخت صورتحساب گازها از طریق سیستمهای غیرحضوری امکان پذیر میباشد.

نام صاحب .....
 مبلغ قابل پرداخت .....
 مهلت پرداخت .....

نام قبض: .....

۲- دانش‌آموزان عزیز، با نظارت مدیر مدرسه یا مربی خود قبض‌های آب، برق، گاز، تلفن مدرسه را به روش‌های زیر پردازید. سپس مراحل پرداخت این قبض‌ها را بنویسید.

پرداخت از طریق بانک: .....

پرداخت از طریق دستگاه خودپرداز: .....

کد پیگیری: .....

پرداخت از طریق تلفن: .....

کد پیگیری: .....

۳- به تصویرهای زیر نگاه کنید و در هر کدام از آن‌ها که نشان دهنده‌ی صرفه‌جویی است، مانند نمونه بنویسید.

صرفه‌جویی در مصرف آب

.....

.....

.....

تحقیق کنید

۱- دانش آموزان عزیز، بنویسید که اگر هزینه‌ی برق خانه‌ی خود را تا زمانی که روی قبض مشخص شده است، پرداخت نکنیم چه پیش می‌آید؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۲- اگر در مصرف موارد زیر صرفه‌جویی نکنیم، چه اتفاقی می‌افتد؟

.....	آب
.....	برق
.....	گاز

آقای حسینی و خانواده‌اش ساکن شهر همدان هستند. آن‌ها در یک خانه‌ی قدیمی زندگی می‌کنند. بعضی از قسمت‌های این خانه‌ی قدیمی به مرور زمان خراب شده است. آقای حسینی، بعد از مدتی فکر کردن به این نتیجه رسید که باید خانه را تعمیر کند. بنابراین برای انجام این کار، با اعضای خانواده‌اش مشورت کرد تا با کمک هم راه‌حل مناسبی برای تأمین هزینه‌ی تعمیرات خانه پیدا کنند.

آن‌ها پس از مشورت، به این نتیجه رسیدند که بهتر است از بانک وام بگیرند، زیرا پس‌اندازشان برای تأمین هزینه‌ی تعمیرات خانه کافی نبود. آقای حسینی به بانک نزدیک خانه‌شان که در آن‌جا حساب بانکی داشت، مراجعه کرد و مشکل خود را برای مسئول بانک توضیح داد و از او راهنمایی خواست. رئیس بانک یک برگ در خواست وام به آقای حسینی داد و در پرکردن این برگ به او کمک کرد. سپس رئیس بانک فهرستی از مدارک لازم را برای گرفتن وام به او داد تا طبق آن مدارک را آماده کند و به بانک تحویل دهد. هفته‌ی بعد، آقای حسینی مدارک لازم را به بانک برد. مسئول بانک آن‌ها را بررسی کرد و گفت: «همه‌ی مدارک کامل هستند و شما می‌توانید وام را دریافت کنید.»

وقتی نوبت وام آقای حسینی رسید مسئول بانک دفترچه‌ای به او داد که در هر برگ آن مبلغ قسط ماهیانه مشخص شده بود. هم‌چنین توضیح داد که باید اقساط وام را تا تمام شدن کل مبلغ وام، هر ماه به بانک بپردازد.

آقای حسینی پس از دریافت وام، تعمیر خانه‌ی قدیمی‌شان را شروع کرد. او هر ماه در روز معین به بانک می‌رفت و قسط وام را پرداخت می‌کرد. به این ترتیب با گرفتن وام مشکل هزینه‌ی تعمیرات خانه‌ی قدیمی آن‌ها حل شد.

آیا می‌دانید وام چیست؟

گاهی برای انجام یک کار ضروری به مقداری پول نیاز داریم. در چنین زمانی می‌توانیم این پول را از جایی قرض بگیریم. به این نوع قرض، وام می‌گویند.

وام را می‌توان از بانک‌ها، صندوق‌های قرض‌الحسنه‌ی مساجد، ادارات و ... دریافت کرد. آیا می‌دانید قسط چیست؟

برای پس دادن وام دریافت شده، مبلغ آن را به قسط‌های مختلف، تقسیم می‌کنند. قسط، مقدار پول معینی است که هر ماه وام‌گیرنده پرداخت می‌کند. با پرداخت قسط‌ها، کل مبلغ وام، به محلی که وام از آن دریافت شده است، برگردانده می‌شود.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- آقای حسینی چرا با اعضای خانواده اش مشورت کرد؟
- ۲- آقای حسینی و خانواده اش چرا تصمیم گرفتند از بانک وام بگیرند؟
- ۳- از چه جاهای دیگری به غیر از بانک، می‌توان وام گرفت؟
- ۴- چگونه وام را پس می‌دهند؟

فَعَالِيَّت تَكْمِيَلِي

- دانش آموزان عزیز، با کمک مربی خود یک صندوق قرض الحسنه تشکیل دهید و برای آن برگ درخواست وام، دفترچه‌ی پرداخت اقساط و... تهیه کنید و عضو آن صندوق شوید تا در صورت نیاز بتوانید از آن وام بگیرید.

تَحْقِيق كُنِيْد

۱- دانش آموزان عزیز، تحقیق کنید در صورتی که اقساط را در تاریخ مشخص پرداخت نکنید چه اتفاقی می‌افتد.

.....

.....

.....

.....

۲- در صورتی که خانوادگی شما تاکنون از بانک یا سایر مؤسسه‌ها وام گرفته‌اند، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- نام صاحب گیرنده‌ی وام .....
- نام مؤسسه‌ی پرداخت کننده‌ی وام .....
- مبلغ هر قسط .....
- تاریخ سررسید هر قسط .....

فصل سوم

مدرسه

درس هفتم

رفتار شایسته

در بین افراد جامعه رفتارهای متفاوتی دیده می‌شود. بعضی از این رفتارها، شایسته و مورد قبول همه‌ی افراد اجتماع است؛ اما رفتارهای دیگر هم در اجتماع دیده می‌شوند که مورد قبول نیستند، به بعضی از این رفتارها، رفتارهای انحرافی می‌گویند.

رفتارهای انحرافی باعث می‌شوند که افراد با انجام دادن آن‌ها به خود و دیگران آسیب برسانند.

برای نمونه، اعتیاد یک رفتار انحرافی و زیان‌آور است.

شخص معتاد با مصرف موادّ مخدر به سلامت جسم و روان خود آسیب می‌رساند. او با این کار از زندگی طبیعی خود دور می‌شود. از طرف دیگر، شخص معتاد به اجتماع هم آسیب می‌رساند. او نمی‌تواند مانند یک فرد عادی در اجتماع ظاهر شود و مسئولیت‌های خودش را انجام دهد. چنین فردی قادر به تأمین مخارج زندگی خود نیست، بنابراین سربار اجتماع

می‌شود. به علاوه او الگویی نامناسب برای دیگران است و باعث انحراف آن‌ها هم می‌شود. بنابراین فرد معتاد هم برای خود و خانواده‌اش و هم برای جامعه مضر است. پس لازم است ما رفتارهای انحرافی را بشناسیم و از دوستی با افرادی که دچار انحرافات رفتاری مختلف هستند، دوری کنیم. ما با رعایت موارد فوق و انجام درست مسئولیت‌های خود می‌توانیم فردی مفید و سالم برای جامعه باشیم.

?

فکر کنید و پاسخ دهید

?

- ۱- رفتار مناسب چگونه رفتاری است؟
- ۲- به چه نوع رفتاری، رفتار انحرافی می گویند؟
- ۳- رفتار انحرافی چه ضررهایی دارد؟
- ۴- شخص معتاد چه ضررهایی به اجتماع می رساند؟
- ۵- در صورت مشاهدهی رفتار انحرافی از چه کسانی باید کمک گرفت؟

به جدول زیر دقت کنید، برای دور شدن از رفتارهای انحرافی چه مواردی را رعایت می کنید؟
علامت بزنید.

	سعی می کنم با افراد شایسته دوست شوم.
	از صحبت و بازی با افرادی که رفتارهای انحرافی دارند، خودداری می کنم.
	به صحبت های آدم های معتاد و منحرف گوش نمی کنم.
	در اوقات فراغت به ورزش و مطالعه می پردازم.
	از گرفتن پول، خوراکی یا هر وسیله ای از افراد غریبه خودداری می کنم.
	دوستانم را به خانواده ام معرفی می کنم.

فعالیت تکمیلی

- با راهنمایی مربی خود، چند نوع رفتار شایسته و چند نوع رفتار انحرافی در اجتماع را نام ببرید.

رفتار انحرافی در اجتماع	رفتار شایسته در اجتماع

توجه

در انتخاب دوستان خود دقت کنید و در این مورد با پدر و مادر، معلم و مشاور مدرسه مشورت کنید.

درس هشتم

راه حل مناسب

آن روز وقتی علی از مدرسه به خانه آمد، در جیبش به دنبال کلید گشت؛ ولی آن را نیافت. هرچه فکر کرد یادش نیامد کلید را کجا گذاشته است. داخل کیف خود را نیز جست و جو کرد؛ اما آن را پیدا نکرد. او متوجه شد کلیدش را گم کرده است. بنابراین زنگ در خانه را به صدا درآورد مادرش در را باز کرد.

علی بعد از سلام کردن به مادرش گفت: «من کلیدم را گم کرده‌ام.»

مادر به او گفت: «تو باید خیلی حواست را جمع می‌کردی تا کلیدت را گم نکنی؛ اما به هر حال اتفاقی است که افتاده؛ حالا بهتر است برای حل این مسئله با کمک هم راه حل مناسبی پیدا کنیم.»

علی: بهتر است به کلیدسازی بروم و از کلید شما، یک کلید برای خودم بسازم.

مادر: اگر این کلید به دست افراد ناباب افتاده باشد چه؟

علی: پس به نظر شما چه کار باید کرد؟

مادر: بهتر است برای حفظ ایمنی منزل به مغازه‌ی ابزارفروشی سر کوچه بروی و قفل جدیدی بخری تا قفل در را عوض کنیم.

علی: این راه حل بسیار خوبی است.

وقتی علی قفل جدید را به منزل آورد، با کمک مادرش مراحل زیر را برای عوض کردن آن انجام داد.

به این ترتیب آن‌ها به راحتی قفل در را عوض کردند. سپس مادر کلید جدید را به علی داد و به او سفارش کرد که در نگهداری آن دقت کند تا دوباره گم نشود. مادر برای علی توضیح داد، گم شدن کلید علاوه بر مشکلاتی که برای ما پیش می‌آورد ممکن است باعث سوء استفاده‌ی افراد ناباب شود و ایمنی خانه را به خطر اندازد.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- چرا علی نتوانست کلید خود را پیدا کند؟
- ۲- با گم شدن کلید پیشنهاد علی چه بود؟
- ۳- مادر و علی کدام راه حل را انتخاب کردند؟
- ۴- علی قفل را از کجا تهیه کرد؟
- ۵- چرا باید در نگهداری کلید دقت زیادی داشت؟

فعالیت های تکمیلی

۱- مراحل تعویض قفل را بنویسید.

- ۱- .....
- ۲- .....
- ۳- .....
- ۴- .....
- ۵- .....
- ۶- .....

۲- آیا تاکنون شما یا سایر افراد خانواده کلیدی گم کرده‌اید؟ چه راه‌حلهایی برای برطرف کردن این مشکل پیشنهاد کرده‌اید؟

- ..... ●
- ..... ●
- ..... ●

بهترین راه‌حلی که از بین راه‌حل‌های بالا انتخاب کردید چه بود؟

- .....
- .....
- .....

۳- در کلاس به سه گروه تقسیم شوید و هر گروه راه‌حل‌های پیشنهادی خود را در مورد مشکل فرضی زیر، ارائه دهد.

«به همراه خانواده خود برای تفریح به پارک رفته‌اید، هنگام رسیدن به خانه، متوجه می‌شوید که فلاسک چای خود را در پارک جا گذاشته‌اید.»

- راه‌حلّ گروه اول: .....
  - .....
  - راه‌حلّ گروه دوم: .....
  - .....
  - راه‌حلّ گروه سوم: .....
  - .....
- معایب و محاسن هر کدام از راه‌حلّ‌ها را بررسی کنید و بهترین آن را انتخاب کرده، بنویسید.
- .....
- .....

۴- آیا تاکنون مشکلی نظیر مشکلات گفته شده در درس را داشته‌اید؟ توضیح دهید.

.....

.....

شما با کمک دیگران به چه راه‌حلّ‌هایی رسیده‌اید؟

.....

.....

از بین راه‌حلّ‌ها بهترین راه حلّی که انتخاب کرده‌اید، چه بود؟

.....

.....

آیا راه‌حلّ انتخابی شما مشکل را حل کرد؟

.....

.....

درس نهم ایمنی در محیط کار

دانش آموزان کلاس سوم دوره ی راهنمایی پیش حرفه ای همراه مربی خود، برای بازدید به کارخانه ی خودرو سازی رفتند.

قبل از این که دانش آموزان وارد سالن کارخانه شوند، به هر دانش آموز یک کلاه ایمنی دادند و از آن ها خواستند تا زمانی که در محیط کارخانه هستند آن را بر سر داشته باشند. سرپرست کارخانه به دانش آموزان گفت، «افرادی که در کارخانه کار می کنند برای رعایت نکات ایمنی و حفظ سلامت خود باید از وسایل ایمنی استفاده کنند.» سپس برای آشنایی بیشتر دانش آموزان، هنگام بازدید از کارخانه، توضیحات زیر را بیان کرد:

کلاه ایمنی، سر را از خطرهایی؛ مانند: افتادن اشیاء و برخورد با وسایل گوناگون حفاظت می کند.

عینک حفاظتی، چشم را از خطرهایی؛ مانند: تابش نورهای خطرناک، برخورد با اشیاء و تماس با مواد مضر حفاظت می کند.

ماسک حفاظتی، وسیله ای برای جلوگیری از تنفس گازهای خطرناک است.

دستکش حفاظتی، دست‌ها را از خطرهای احتمالی؛ مانند: گرمای زیاد، مواد مضر و اشیای تیز و برنده حفاظت می‌کند.

کفش ایمنی، پاها را از خطرهایی؛ مانند: افتادن وسایل سنگین روی آن، چسبیدن قطعات داغ و برخورد اشیای تیز و برنده به آن حفاظت می‌کند و مانع لیز خوردن نیز می‌شود.

سپس مربی توضیح داد علاوه بر استفاده از وسایل حفاظتی، افراد باید از رفتارهایی که موجب بروز خطر در محیط کار می‌شود، پرهیز کنند. برای مثال، آن‌ها باید از شوخی‌های بیجا که موجب آسیب رساندن به همکارانشان می‌شود، خودداری کنند. هم‌چنین کارگران در پایان کار، برای حفظ وسایل و جلوگیری از آسیب رساندن به دیگران باید هر وسیله را در جای مناسب خود قرار دهند.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- چرا هنگام ورود به محیط کارخانه، به دانش آموزان کلاه ایمنی داده شد؟
- ۲- چرا در محیط کار، از وسایل ایمنی استفاده می شود؟
- ۳- چند نوع وسیله ایمنی را نام ببرید.
- ۴- چرا در محیط کار، نباید شوخی های بیجا کرد؟
- ۵- چرا پس از پایان کار، باید وسایل را از محیط کار جمع آوری کرد؟

- با توجه به تصویرهای زیر، نام هر کدام از وسایل ایمنی را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

- به موارد زیر توجه کنید و رفتارهای مناسب در محیط کار را مانند نمونه علامت بزنید.

	شوخی کردن بیجا در محیط کار
X	گزارش دادن حوادث به مسئول قسمت
	استفاده کردن از وسایل ایمنی سالم
	ریختن ابزار کار روی زمین
	خاموش کردن دستگاه‌ها بعد از پایان کار
	پاکیزه نگه داشتن محیط کار
	قرار دادن وسایل نوک تیز در جیب لباس کار
	قرار ندادن وسایل نوک تیز روی لبه‌ی میز
	استفاده نکردن از وسایل برقی با دست خیس
	استفاده از عینک مخصوص هنگام جوشکاری

فعالیت تکمیلی

- با توجه به تصویرهای زیر، رفتار درست و نادرست را مانند نمونه در جدول بنویسید.

نوع رفتار	تصویر
رفتار نادرست	۱
.....	۲
.....	۳
.....	۴

تحقیق کنید

۱- بنویسید که هر یک از علامت های زیر در محیط کار، نشان دهنده ی چه چیزی است؟

.....
علامت خطر

۲- تحقیق کنید و بنویسید در مشاغل زیر از چه وسایل ایمنی استفاده می شود و کاربرد آن ها چیست؟

کاربرد	وسایل	کارگر معدن	کاربرد	وسایل	کارگر ساختمان
کاربرد	وسایل	کارگر کارخانه ی بازدید شده	کاربرد	وسایل	کارگر شهرداری

فصل چہارم

اطلاع رسانی

درس دهم وسایل ارتباط جمعی

دانش آموزان عزیز، در سال های گذشته با بعضی از وسایل ارتباط جمعی یا اطلاع رسانی؛ مانند: روزنامه، رادیو و تلویزیون آشنا شدیم. آیا می توانید در مورد هر یک از آن ها توضیح دهید؟

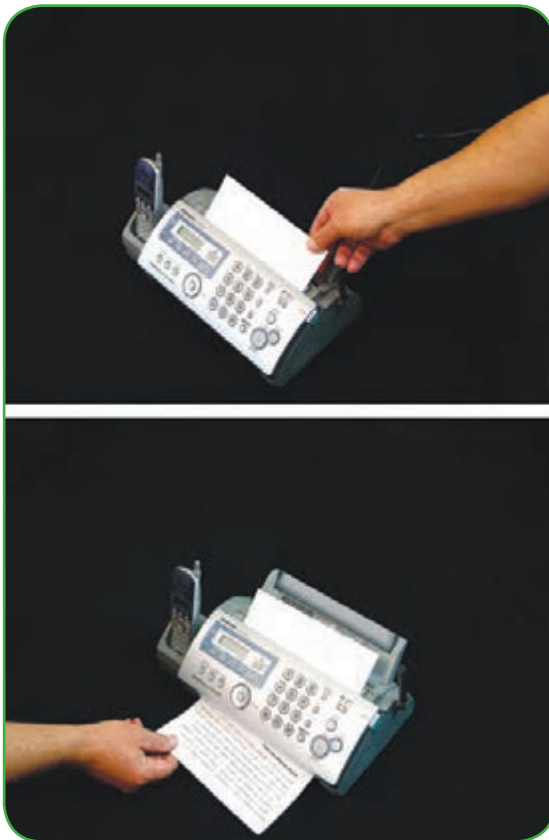

اکنون می خواهیم با سایر وسایل اطلاع رسانی آشنا شویم.

تصویر مقابل، یک نوع کارت تبلیغاتی را نشان می دهد. این گونه کارت ها از طرف مؤسسات، شرکت ها، کارخانه ها، آموزشگاه های مختلف، متخصصان هر شغل و... چاپ می شوند. هدف از چاپ و توزیع این کارت ها، آشنا شدن مردم با نوع کار، آدرس و شماره تلفن هریک از این

مراکز است تا در صورت نیاز، بتوانند به آن ها دسترسی پیدا کنند.

این تصویر یک دستگاه دورنگار یا پست تصویری را نشان می دهد. دورنگار یا پست تصویری وسیله ای دیگر برای برقراری ارتباط است. این دستگاه به خط تلفن وصل می شود. فرستنده ی پیام می تواند عکس، نامه و برگه های دیگر را خیلی سریع با این وسیله به دست گیرنده برساند. گیرنده ی پیام نیز باید دستگاه دورنگار یا پست تصویری داشته باشد تا بتواند پیام را دریافت کند.

طرز کار با این دستگاه بسیار آسان است. می توان نحوه ی کار با آن را از افراد متخصص یاد گرفت.

به دستگاه دورنگار، فاکس نیز می گویند.

در تصویر مقابل، یک رایانه را می بینید. به وسیله‌ی این دستگاه، کارهای بسیاری می توان انجام داد. یکی از آن‌ها استفاده از اطلاعاتی است که این دستگاه در اختیار افراد می گذارد ولی این اطلاعات را باید از پیش به آن داده باشیم.

کاربرد دیگر رایانه برقرار کردن ارتباط با تمام نقاط جهان و اطلاع از اخبار و حوادثی است که در هر نقطه‌ی دنیا روی می دهد. برای این کار باید رایانه‌ی شما به اینترنت متصل شود.

به دستگاه رایانه، کامپیوتر نیز می گویند.

در تصویر مقابل، یک تلفن همراه را می بینید. این نوع تلفن نیاز به سیم و مکانی خاص ندارد. می توان آن را همه جا با خود حمل کرد و با شخصی که تلفن همراه دارد در هر زمان و در هر مکان ارتباط برقرار کرد.

به تلفن همراه، موبایل نیز می گویند.

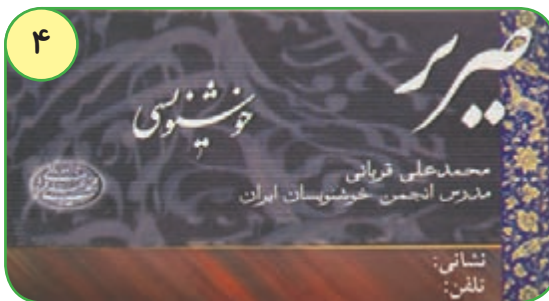
?

فکر کنید و پاسخ دهید

?

- ۱- انواع وسایل ارتباط جمعی را که می شناسید، نام ببرید.
- ۲- از کارت های تبلیغاتی چه استفاده هایی می شود؟
- ۳- از رایانه چه استفاده هایی می شود؟
- ۴- با دورنگار یا پست تصویری چه کارهایی می توان انجام داد؟
- ۵- بین تلفن همراه و تلفن ثابت چه تفاوت هایی وجود دارد؟

با توجه به تصویرهای زیر نام هر یک را در جای مناسب بنویسید.

- ۱-
- ۲-
- ۳-
- ۴-

با توجه به جمله های زیر، نام یکی از وسایل ارتباطی مورد نظر را در مقابل هر کدام بنویسید.

۱- با این وسیله می توان در هر زمان و مکان با دیگران ارتباط برقرار کرد.

۲- اطلاعات مورد نیاز را در اختیار ما می گذارد.

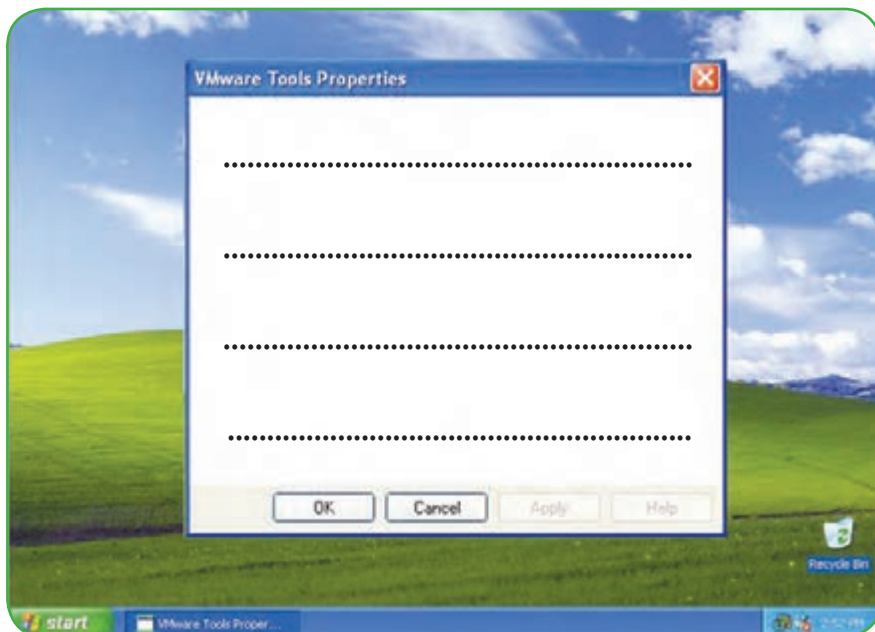
۳- تصویر نامه و عکس را به سرعت در اختیار ما قرار می دهد.

۴- برای معرفی کردن نوع کار، آدرس و شماره ی تلفن به کار می رود.

فعالیت های تکمیلی

۱- با نظارت مربی، اطلاعات مورد علاقه ی خود را از رایانه ی مدرسه به دست آورید و در جای

خالی بنویسید.

۲- اگر در مدرسه ی شما دورنگار یا پست تصویری موجود است، با نظارت مربی خود با طرز کار آن آشنا شوید.

• دانش آموزان عزیز، تحقیق کنید و بنویسید مناسب ترین دستگاه برای انجام هر یک از موارد زیر چه دستگاهی است؟
ذخیره کردن اطلاعات:

نام دستگاه

.....

.....

نام دستگاه

ارسال و دریافت پیامک (SMS):

.....

.....

نام دستگاه

دریافت نامه با تلفن مخصوص

.....

.....

نام دستگاه

کپی کردن لوح های فشرده (CD) یا (DVD)

.....

.....

فصل پنجم

محیط زیست

درس یازدهم

محیط زیست

به نظر شما چرا ماهی ها در ساحل دریا افتاده اند؟

چرا هوا آلوده است؟

چرا این جنگل از بین رفته است؟

چگونه این ماشین آرامش انسان را برهم می زند؟

تصویرهایی که در صفحه‌ی قبل مشاهده کردید، محیط‌های آلوده را نشان می‌دهند.

تصویر اول، ماهی‌هایی را نشان می‌دهد که بر اثر آلودگی آب دریا از بین رفته‌اند. انسان‌ها با ریختن مواد سمی کارخانه‌ها به دریا، آب آن را آلوده می‌کنند. آب آلوده باعث از بین رفتن جانوران دریایی می‌شود.

تصویر دوم نشان می‌دهد که دود ماشین‌ها و کارخانه‌ها هوا را آلوده کرده‌اند. تنفس هوای آلوده، موجب بروز بیماری‌های مختلفی در موجودات زنده می‌شود.

تصویر سوم نشان می‌دهد که سروصدای زیاد، موجب آلودگی صوتی شده است. این آلودگی باعث آزار رساندن به انسان‌ها و از بین رفتن آرامش آن‌ها می‌شود.

تصویر چهارم نشان می‌دهد که بعضی از انسان‌ها بسیاری از درختان جنگل را قطع می‌کنند و با این کار، به محیط زیست آسیب می‌رسانند.

امروزه در همه جای دنیا، صحبت از آلودگی محیط زیست است. این آلودگی را چه کسانی به وجود می‌آورند؟

در بین مردم، کسانی هستند که موجب آلوده شدن محیط زیست می‌شوند و سلامت خود و سایر موجودات زنده را به خطر می‌اندازند.

موجودات زنده برای داشتن یک زندگی سالم به محیط زیست مناسب نیاز دارند. محیط زیست سالم، جایی است که همه‌ی موجودات زنده بتوانند به راحتی و با سلامت در آن زندگی کنند. بنابراین اگر بخواهیم چنین محیط سالم و زیبایی داشته باشیم باید در پاکیزگی و حفظ آن بکوشیم.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- محیط زیست سالم را تعریف کنید.
- ۲- منظور از آلودگی محیط زیست چیست؟
- ۳- آب دریا چگونه آلوده می شود؟
- ۴- هوا چگونه آلوده می شود؟
- ۵- چه عواملی موجب آلودگی صوتی می شوند؟

با توجه به اهمیت حفظ محیط زیست، برای هر تصویر یک جمله بنویسید.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

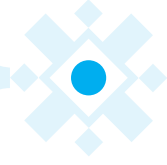
.....
.....
.....

.....
.....
.....

فعالیت‌های تکمیلی

۱- علاوه بر مواردی که در درس ذکر شده اند دو مورد دیگر از آلودگی های محیط زیست را بنویسید.

.....

.....

.....

۲- برای جلوگیری از آلودگی هایی که در بالا نوشته اید چه راه حل هایی پیشنهاد می کنید؟

.....

.....

.....

۳- چه کارهایی را برای حفظ محیط زیست انجام می دهید؟ بنویسید.

.....

.....

.....

۳- دانش آموزان عزیز، همراه مربی خود به پارک بروید و به صورت گروهی آن جا را پاکیزه کنید.

- دانش آموزان عزیز، تحقیق کنید و بنویسید قطع درختان جنگل چه صدماتی به محیط زیست می رساند و برای جلوگیری از این آسیب ها چه باید کرد؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

فصل ششم

مشاغل

درس دوازدهم

شغل آینده‌ی من

داشتن شغل برای هر انسانی لازم و ضروری است. شما هم برای تهیه‌ی غذا، پوشاک، خانه و دیگر وسایل مورد نیاز خود باید شغلی داشته باشید تا از طریق درآمد حاصل از آن نیازهای خود را برطرف کنید.

اکنون شما در پایه‌ی نهم دوره‌ی اول متوسطه پیش حرفه‌ای درس می‌خوانید و با سعی و تلاش تصمیم دارید خود را برای ورود به دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای آماده کنید. شما در این دوره‌ی تحصیلی اطلاعات و آمادگی‌های لازم را در زمینه‌ی مشاغل مختلف کسب کرده‌اید و تا حدود زیادی با قوانین موجود در محیط‌های مختلف؛ مانند مدرسه، اجتماع و محیط کار آشنا شده‌اید و رفتارهای مناسب برای حضور در این مکان‌ها را یاد گرفته‌اید. بنابراین می‌توانید با این آمادگی در دوره‌ی متوسطه‌ی حرفه‌ای با توجه به امکانات، توانایی‌ها و علاقه‌ای که دارید، مهارت‌های لازم را برای یک حرفه کسب کنید و با توجه به آن، شغلی مناسب برای آینده انتخاب کنید.

در این درس با انواع مشاغل موجود در مناطق مختلف آب و هوایی ایران آشنا می‌شوید تا بتوانید در آینده با توجه به توانایی‌های خود و قابلیت‌های موجود در منطقه، حرفه‌ای مناسب انتخاب کنید.

مشاغل در مناطق مختلف آب و هوایی ایران

در سال های قبل با مناطق مختلف آب و هوایی ایران آشنا شدید و دانستید که هر منطقه محصولات کشاورزی و معادن خاص خود را دارد.

محصولات کشاورزی و معادن موجود در هر منطقه موجب شده اند که کارخانه ها و شغل های خاصی در آن منطقه به وجود آیند. در این درس می خواهیم شما را با کارخانه ها و مشاغل که در مناطق مختلف آب و هوایی ایران وجود دارند، آشنا کنیم.

مشاغل منطقه ی گرم و خشک:

اگر محل زندگی شما در منطقه ی گرم و خشک است، حتماً کارخانه هایی؛ مانند ماشین سازی، ساخت لوله های فلزی و... در آن جا وجود دارند. هم چنین ممکن است در شهر شما پالایشگاه نفت وجود داشته باشد. در این پالایشگاه، نفت را به مواد مختلف؛ مانند قیر، بنزین و گازوئیل تبدیل می کنند.

افراد با کارکردن در این کارخانه ها می توانند درآمد کسب کنند و کار مفیدی نیز برای کشور خود انجام دهند.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

۱- کارخانه هایی را که معمولاً در ناحیه ی گرم و خشک وجود دارند، نام ببرید.

۲- در پالایشگاه، نفت را به چه موادی تبدیل می کنند؟

نام هر کدام از کارخانه های زیر را بنویسید.

.....

.....

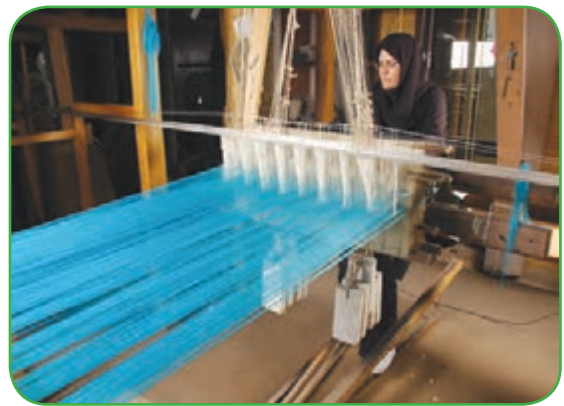

.....

مشاغل منطقه ی کوهستانی

با توجه به آب و هوای منطقه ی کوهستانی و رواج دامپروری در آن جا ، کارخانه های مختلفی؛ مانند، ریسندگی و بافندگی، چرم سازی و لبنیات سازی وجود دارند. هم چنین به دلیل وجود معدن های آهن و مس در این منطقه، کارخانه های کوچک و بزرگی نیز ساخته شده اند. افرادی که در منطقه کوهستانی زندگی می کنند، می توانند در یکی از کارخانه های این ناحیه مشغول به کار شوند و زندگی خود را از نظر اقتصادی تأمین کنند.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

۱- در منطقه ی کوهستانی، چرا کارخانه های چرم سازی و لبنیات سازی وجود دارد؟

۲- در ناحیه ی کوهستانی چه نوع معدن هایی وجود دارد؟

با توجه به تصویرهای زیر نام محصول های به دست آمده را در جای مناسب بنویسید.

محصولات به دست آمده

محصولات به دست آمده

.....

.....

.....

.....

.....

.....

مشاغل منطقه ی معتدل و مرطوب شمال

این منطقه با داشتن هوای مرطوب، باران فراوان و خاک حاصل خیز، محصولات کشاورزی و جنگل های فراوانی دارد.

وجود محصولاتی مانند، برنج، چای، پنبه و چوب موجب شده‌اند تا کارخانه های برنج کوبی، چای خشک کنی، ریسندگی و بافندگی و چوب بُری در این ناحیه تأسیس شوند.

افرادی که در منطقه ی معتدل و مرطوب شمال زندگی می کنند، در یکی از این کارخانه ها مشغول به کار می شوند یا به کار کشاورزی می پردازند و از این راه درآمدی به دست آورده، زندگی خود را تأمین می کنند.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- در منطقه ی معتدل و مرطوب شمال چه کارخانه هایی وجود دارند؟
- ۲- در ناحیه ی معتدل و مرطوب شمال چرا، محصولات کشاورزی و جنگل فراوان است؟

در تصویرهای زیر مراحل تولید وسایل چوبی که از تنه ی درختان درست شده اند، دیده می شود. با نوشتن عبارتی کوتاه در زیر هر تصویر، آن ها را توضیح دهید.

.....
 .....

.....
 .....

صنایع دستی ایران

علاوه بر کارخانه های مختلف، در هر منطقه ی آب و هوایی ایران، صنایع دستی متفاوتی نیز وجود دارد.

افراد با توجه به توانایی و علاقه ی خود، می توانند در یکی از رشته های صنایع دستی، آموزش دیده، سپس مشغول به کار شوند و از این راه درآمد کسب کنند.

مهم ترین صنایع دستی کشور ما عبارت اند از: قالی بافی، گلیم بافی، حصیر بافی، ساخت وسایل چوبی، معرق، خاتم سازی، سوزن دوزی، سفال گری و قلم زنی.

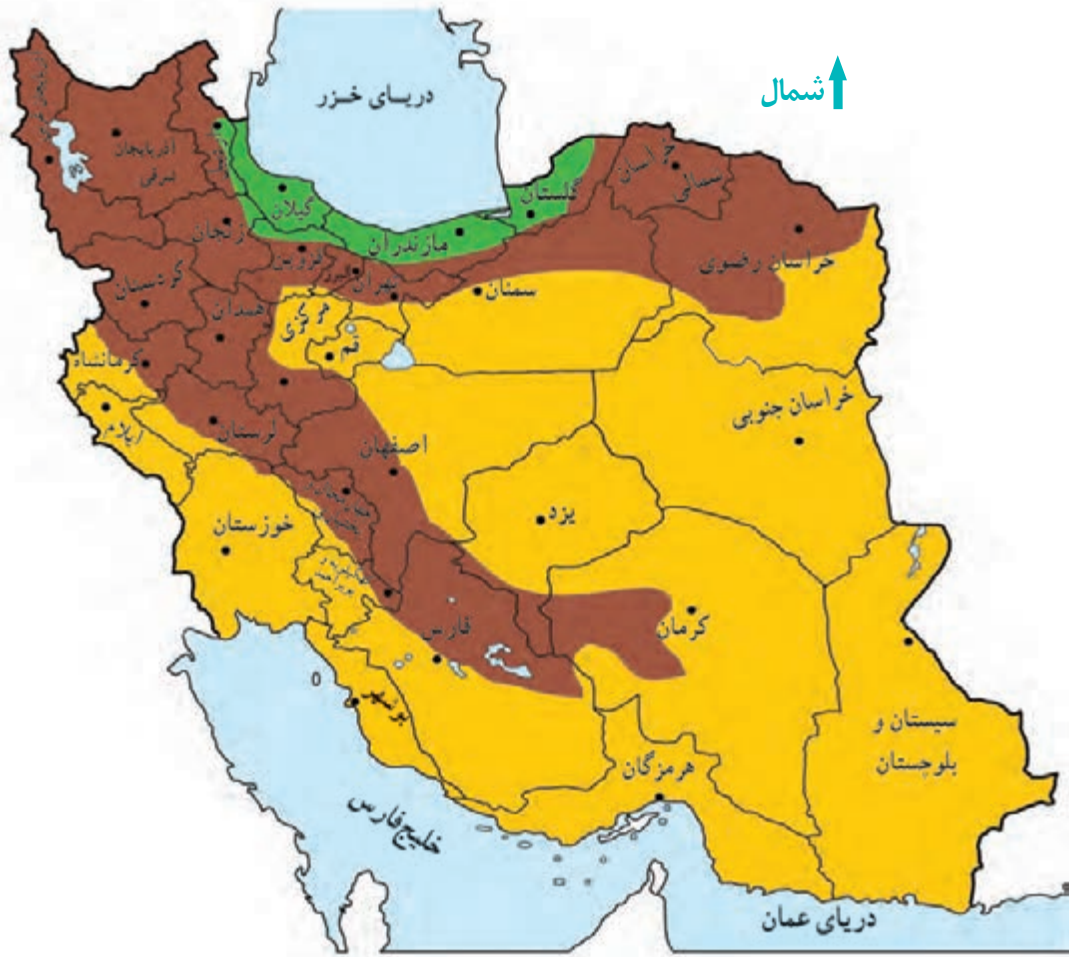

فکر کنید و پاسخ دهید ؟

- ۱- شما با چه حرفه‌ای در دوره‌ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه‌ای آشنا شده‌اید؟
- ۲- دوست دارید بعد از پایان تحصیلات چه شغلی را انتخاب کنید؟
- ۳- چند نوع از صنایع دستی شهر خود را نام ببرید.

فعالیت تکمیلی

به نقشه ی بالا نگاه کنید و به پرسش های زیر پاسخ دهید.

- شهر شما در کدام استان قرار دارد؟
- استان شما در کدام منطقه ی آب و هوایی ایران قرار دارد؟
- در محل زندگی شما چه محصولاتی وجود دارد؟
- این محصولات باعث به وجود آمدن چه کارخانه هایی شده است؟
- تولیدات این کارخانه ها چیست؟

درس سیزدهم

هنرهای دستی

بنفشه و خانواده اش در یکی از شهرهای شمالی کشور زندگی می کنند. او هر هفته به همراه مادرش برای فروش کارهای دستی به شنبه بازار می رود. یک روز وقتی که آن ها در بازار مشغول فروش کارهای دستی خود بودند، عده ای دور آن ها جمع شدند و از کارهای زیبایشان تعریف کردند.

خانمی به بنفشه نزدیک شد و از او یک زنبیل حصیری خواست. بنفشه گفت: «متأسفانه زنبیل ها تمام شده اند، ولی قول می دهم که شنبه ی هفته ی آینده یک زنبیل حصیری ببافم و به بازار بیاورم.»

بعد از رفتن آن خانم، بنفشه از مادرش پرسید: «چرا او خودش زنبیل نمی بافد؟» مادر توضیح داد: «دخترم، همان طور که می دانی برای بافتن زنبیل به برگ ها و ساقه های نازک گیاهان خاصی نیاز است. این برگ ها و ساقه ها فقط در منطقه ی معتدل و مرطوب شمال می روید. هم چنین بافتن زنبیل به آموزش و مهارت نیاز دارد.»

بنفشه گفت: «من خوش حالم که حصیربافی را یاد گرفتم و می توانم با استفاده از هنر حصیربافی زنبیل، سبد، کلاه و بادبزن ببافم.»

مادر گفت: «همین طور است، تو با حصیربافی کار مفیدی انجام می دهی و درآمدی نیز برای خودت داری.»

روز شنبه، بنفشه و مادرش زنبیل سفارشی را همراه سایر کارهای دستی خود به بازار بردند. آن خانم پس از خریدن زنبیل از بنفشه و مادرش تشکر کرد. او به مادر بنفشه گفت: «دختر شما بسیار هنرمند است. من این زنبیل را می خواهم برای دخترم سوغات ببرم. من به او خواهم گفت که این زنبیل زیبا، از هنرهای دستی یک دختر همسن او در منطقه ی شمال کشور است.»

?

فکر کنید و پاسخ دهید

?

- ۱- بنفشه و مادرش هر هفته برای انجام چه کاری به شنبه بازار می رفتند؟
- ۲- بنفشه با برگ ها و ساقه های نازک گیاه مخصوص چه چیزهایی می بافت؟
- ۳- هنر دستی بنفشه چه فایده ای دارد؟

فعالیت تکمیلی

جمله های زیر را بخوانید و در مقابل هر جمله ی درست علامت ✓ بزنید.

با یاد گرفتن یکی از صنایع دستی شهر خود می توانم:	
☐	درآمد داشته باشم.
☐	در ساعت های بیکاری، به انجام کار مفید مشغول شوم.
☐	از درآمد خود به خانواده ام کمک کنم.
☐	زمانی را که باید صرف مطالعه کنم به کارهای دستی پردازم.
☐	هنردستی خود را به دوستانم نیز یاد بدهم.
☐	با درآمد خود، پس انداز داشته باشم.

۱- دانش آموزان عزیز، درباره ی صنایع دستی شهر خود تحقیق کنید. سپس نام و موادّ به کار رفته در آن ها را بنویسید.

نام صنایع دستی	موادّ به کار رفته در آن
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۲- اگر در شهر شما بازار هفتگی وجود دارد، در مورد آن تحقیق کنید و به سؤال های زیر پاسخ دهید:

این بازار در کدام روز هفته برگزار می شود؟
در این بازار چه محصولاتی به فروش می رسد؟

فصل هفتم

تاریخ

درس چهاردهم

روزهای مهم

معلم درس مهارت های اجتماعی - اقتصادی از دانش آموزان کلاس سوم خواسته بود تا با مراجعه به تقویم، تاریخ دو مناسبت را یادداشت کنند و درباره ی آن در کلاس توضیحاتی بدهند. ستاره برای این که بتواند آن روزها را در تقویم پیدا کند، از مادرش کمک خواست. مادر یک تقویم آورد و به ستاره گفت: «من برای پیدا کردن یکی از مناسبت ها تو را راهنمایی خواهم کرد، ولی روز دیگر را خودت به تنهایی باید پیدا کنی.» مادر با مراجعه به تقویم، روز ۱۲ اردیبهشت را به ستاره نشان داد و پرسید: «می دانی مناسبت این روز چیست؟» ستاره گفت: «بله، می دانم. ۱۲ اردیبهشت، روز معلم است و ما هر سال مراسم خاصی برای آن در مدرسه برگزار می کنیم.» مادر گفت: «درست است. در این روز یکی از دانشمندان و معلمان بزرگ به نام استاد مرتضی مطهری،

به دست دشمنان اسلام به شهادت رسید. ما برای گرامی داشتن یاد و خاطره ی آن شهید بزرگ، هر سال در روز ۱۲ اردیبهشت، از تمامی معلمان قدردانی می کنیم.» ستاره با خوش حالی گفت: «حالا اجازه بدهید من یک روز دیگر را پیدا کنم.» او روز تولد حضرت زینب (س) را از تقویم پیدا کرد. این روز به نام «روز پرستار» نام گذاری شده است.

ستاره از مادر پرسید: «چرا این روز را روز پرستار نامیده اند؟» مادر پاسخ داد: «در روز عاشورا، زمانی که امام حسین (ع) و یارانش به شهادت رسیدند، عده ای هم مجروح شدند و حضرت زینب (س)، خواهر امام حسین (ع) به پرستاری مجروحان پرداخت. به همین دلیل، روز تولد آن بانوی بزرگ اسلام به نام «روز پرستار» نام گذاری شده است. همه ی پرستاران، حضرت زینب (س) را الگوی خود قرار می دهند و با فداکاری به مراقبت از بیماران می پردازند. به همین دلیل ما در این روز از زحمات آن ها قدردانی می کنیم.»

ستاره گفت: «مادر، از راهنمایی شما متشکرم. من حتماً این دو روز مهم را در دفتر خود یادداشت خواهم کرد و درباره ی هر کدام از آن ها برای هم کلاسی هایم توضیح خواهم داد.»

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- روز معلّم به چه مناسبتی نام گذاری شده است؟
- ۲- روز پرستار به چه مناسبتی نام گذاری شده است؟
- ۳- استاد مطهری کیست؟
- ۴- حضرت زینب (س) در روز عاشورا چه کار مهمّی انجام داد؟

فعالیت های تکمیلی

- ۱- دو روز تاریخی زیر را از تقویم پیدا کرده، سپس جدول زیر را کامل کنید.

روز جمهوری اسلامی.....

دلیل نام گذاری .....

روز دانش آموز .....

علّت نام گذاری .....

۲- به جز موارد ذکر شده در درس، سه روز مهم یا تاریخی را در تقویم پیدا کنید و مناسبت آن را بنویسید.

روز.....

مناسبت آن.....

روز.....

مناسبت آن.....

روز.....

مناسبت آن.....

درس پانزدهم راه شهیدان

در سال های اول انقلاب، ارتش عراق به خاک ایران حمله کرد. بسیاری از جوانان کشور ما برای دفاع از دین و سرزمین خود، با دل و جان در این جنگ تحمیلی شرکت کردند.

آن ها در جبهه ها شجاعانه جنگیدند تا دشمن را از خاک ایران بیرون کنند. در این راه عده ای زیادی از آنان نیز شهید شدند.

شهیدان افراد بسیار ارزشمند و بزرگی هستند که برای سربلندی اسلام و ایران در جنگ شرکت کردند و با خون خود، درخت انقلاب و جمهوری اسلامی را آبیاری کردند تا مردم بتوانند با آرامش زندگی کنند.

اکنون ما باید با حفظ ارزش های اسلامی؛ مانند اجرای دستورات دینی، خواندن نماز و رعایت حجاب، یاد شهیدان را زنده نگه داریم و ادامه دهنده ی راهشان باشیم.

ما، خیابان ها، مدارس،

بیمارستان ها و سایر

مکان های عمومی را برای

زنده نگه داشتن یاد و

خاطره ی شهدا و هم چنین

تجلیل از مقام آنان به

نامشان نام گذاری کرده

و با افتخار از آنان یاد

می کنیم.

؟

فکر کنید و پاسخ دهید

؟

- ۱- در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران جوانان چگونه از سرزمین خود دفاع کردند؟
- ۲- مردم ایران، آرامش کنونی زندگی خود را مدیون چه کسانی هستند؟
- ۳- ما چگونه می توانیم راه شهیدان را ادامه دهیم؟
- ۴- منظور از حفظ ارزش های اسلامی چیست؟

فعالیت های تکمیلی

- ۱- نام چند مکان را که با اسامی شهدا نام گذاری شده اند، بنویسید.

.....

.....

- ۲- اگر در بین خویشاوندان شما شهیدانی وجود دارند، نام آن ها را بنویسید.

.....

.....

درس شانزدهم

آزادی خرمشهر

مریم رادیو را روشن کرد. گوینده ی رادیو سالگرد آزادی خرمشهر را تبریک می گفت. مریم با تعجب از پدر پرسید: «پدر، منظور گوینده ی رادیو از آزادی خرمشهر چیست؟» پدر برای مریم توضیح داد که خرمشهر یکی از شهرهای کشورمان است، نیروهای متجاوز عراقی سال ها پیش، هنگام جنگ ایران و عراق، آن را اشغال کردند.

در آن زمان، سربازان اسلام برای بیرون کردن دشمن از خرمشهر، و پس گرفتن آن به جبهه ها رفتند و با سربازان عراقی جنگیدند. آن ها در این راه فداکاری های بسیاری از خود نشان دادند.

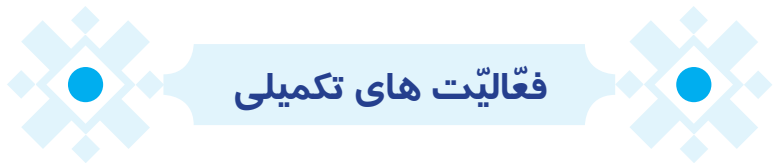
در این جنگ عده ای از سربازان ما شهید یا مجروح، و عده ای نیز اسیر شدند.

سپس پدر گفت: برادرت، حسین، که اکنون جانباز است، در جبهه‌ی خرمشهر مجروح شده است. همین بسیجیان و سربازان بودند که با فداکردن جان خود خرمشهر را آزاد کردند. از آن زمان تاکنون، مردم، هر سال روز آزادی خرمشهر را جشن می‌گیرند، یاد شهدا را گرامی می‌دارند و از جانبازان و اسیران قدردانی می‌کنند. همان طور که در دین اسلام آمده است: «جنگ با دشمن وظیفه‌ی هر مسلمان است.»

- ۱- خرمشهر را چه کسانی اشغال کرده بودند؟
- ۲- خرمشهر را چه کسانی آزاد کردند؟
- ۳- برادر مریم در کجا مجروح شده بود؟
- ۴- دستور دین اسلام در مورد جنگ با دشمن، چیست؟

۱- با مراجعه به تقویم، تاریخ روزهای زیر را مانند نمونه بنویسید.

روز آزادی خرمشهر	روز آزادی اسیران	روز جانباز	روز ارتش
			۲۹ فروردین

۲- دانش آموزان عزیز، به صورت گروهی برای خرمشهر و آزادی آن یک روزنامه دیواری تهیه کنید.

فصل هشتم

حکومت

درس هفدهم

اجرای قانون

هر کشور برای اداره ی امور خود نیاز به دولت دارد. دولت از رئیس جمهور و وزیران تشکیل می شود. آن ها با همکاری یک دیگر کشور را اداره می کنند. یکی از وظایف دولت، اجرای قوانینی است که در مجلس تصویب می شود. همه ی مردم وظیفه دارند این قوانین را رعایت کنند.

در صورتی که سازمان یا شخصی این قوانین را رعایت نکند، مجازات می شود. این مجازات را دادگستری تعیین می کند. یکی از وظایف دادگستری رسیدگی به شکایت های مردم و حل اختلاف میان آن ها است.

?

فکر کنید و پاسخ دهید

?

- ۱- دولت از چه کسانی تشکیل می شود؟
 ۲- دو مورد از وظایف دادگستری را نام ببرید؟

فعالیت های تکمیلی

۱- پاسخ صحیح را انتخاب کنید و در جای مناسب علامت X بگذارید.

انتخاب می شود.

رئیس جمهور با رأی مردم

انتخاب نمی شود.

رئیس جمهور تصویب می کند.

قوانین را در مجلس

نمایندگان تصویب می کنند.

دادگستری است.

جایی که به اختلافات مردم رسیدگی می شود،

مجلس است.

۲- با نظارت مربی خود حلّ یک اختلاف در دادگاه را به صورت نمایش اجرا کنید.

